

S
L
I
K

E
R

E
N

V
E
L
F
O
R
E
N
I
N
G

*Slik er en
velforening*

*Hva er en vel-
forening?*

*Hva gjør en vel-
forening?*

*Hvorfor en vel-
forening?*

Velbevegelsen

– Medvirkning i praksis!

1. Hva er en velforening?

En velforening er en sammenslutning av- og for beboere, innenfor et avgrenset boområde, for eksempel et byggefelt eller en grend, som har gått sammen for i fellesskap å skape et bedre og sikrere bo- og nærmiljø i sitt område. Det er en forening som ikke er basert på særinteresser, men ser området som en helhet og tar opp de utfordringer nærmiljøet står overfor.

2. Når oppsto velforeninger?

Velforenings historie strekker seg tilbake til stiftelsen av "Det nyttige Selskap" i Bergen i 1776. Rundt 1814 ble de kalt sogneselskaper. Oppgaver og funksjoner har endret seg gjennom tidene. Opprinnelsen til dagens utgave stammer trolig fra slutten av forrige århundre. Velforeninger hadde ikke minst ansvar for etablering av vei, vann og kloakk på 1920- og 30- tallet før dette ble kommunale oppgaver. Det skjedde en stor vekst i antall nye velforeninger på 1970- og spesielt på 80-tallet. I dag opplever vi at en del av de kommunale oppgaver blir ført tilbake til velforeninger – for eksempel belysning, brøyting og vedlikehold av veier. Dette er en av årsakene til at det har blitt etablert svært mange velforeninger også de seneste årene og at Norges Velforbund opplever en solid økning i medlemsmassen. Beboere har på nytt skjønnet verdien og viktigheten av å skape et bedre nærmiljø.

3. Hva er en velforenings oppgaver?

Velforeninger er betydelige samfunnsgrupper og solide bærebjelker i lokalsamfunnet. En velforening har et mangfold av oppgaver som kun begrenses av vellets eget initiativ og som spenner fra små dugnader til omfattende og store aktiviteter. En velforening er bydelen, kommunen og fylkeskommunens aller beste samarbeidspartner i viktige lokale spørsmål. Velforeninger er også en viktig lokal høringsinstans for kommunen i nærmiljø saker - ikke minst i forbindelse med plan- og bygningsloven. Velforeningen er befolkningens talerør.

Eksempler på oppgaver er:

*Et stort omfang av dugnadsarbeid for å holde det rent og pent i nærmiljøet

*Jobbe med trafiksikkerhet, et trygt bomiljø - nabohelp, samt frivillig brannvern

*Opprettelse, ansvar for, samt vedlikehold av lekeplasser og nærmiljøanlegg.

*Drift av samfunnshus/grendehus, barnehage og ungdomsklubb

*Arrangør av sosiale sammenkomster som 17. mai, St. Hans, juletretenning, juletreff, juleverksted, ungdomsdiskotek, pensjonisttreff og turer

*En sterk pådriver i kampen om å bevare viktige lokale institusjoner som skole, postkontor og nærmiljøforretninger

4. Hvem samarbeider en velforening med?

Som medlem i Norges Velforbund vil en velforening få en best mulig samarbeidspartner og bli tilbudt utstrakt hjelp, råd og veiledning i sitt virke for å skape et best mulig nærmiljø. Det er samtidig naturlig for en velforening å innlede et samarbeid med andre lokale organisasjoner, som for eksempel idrettsklubber, ungdomsklubber, pensjonistforeninger, korps og sanitetsforening.

En velforening har ikke minst et utstrakt samarbeid med den lokale skolen. Ved å koordinere flere organisasjoners interesse i et lokalsamfunn, økes status ovenfor kommunen.

5. Hva slags typer medlemskap er det?

I en velforening er det disse typer medlemskap:

Frivillig: Husstandene melder seg inn frivillig i velforen

Kommunenes beste samarbeidspartner!

ingen

Åpent: Alle som bor innenfor et «definert» område regnes som medlemmer i velforeningen

Pliktig: Tvungent medlemskap, alle må være medlemmer (i en rekke kommuner settes det krav om at det skal stiftes velforening når det legges ut et nytt boligfelt)

6. Hva er et storvel/fellesutvalg?

Det er et fellesorgan (paraply) for velforeninger innen en kommune eller et "definert" område som jobber med velforeningenes felles interesser og oppgaver. Et storvel/fellesutvalg kan fremstå som et bindeledd mellom velforening og kommune og bli et talerør på velforeningenes vegne. Et storvel/fellesutvalg har større tyngde – ikke minst i forbindelse som høringsinstans. Man oppnår en sterkere posisjon ovenfor kommunen. Likeledes er det enklere for kommunen å ha én aktør å forholde seg til, som taler velforeningenes felles sak. En kommune kan også benytte et storvel/fellesutvalg, for på en enklere måte å videreformidle nyttig informasjon til sine innbyggere.

7. Hvorfor stifte en velforening?

Velforeninger stiftes i nyetablerte boområder, gjerne knyttet til avgrensede boligfelt for eneboliger, rekkehus, lavhus etc. Beboerne mangler historiske røtter og sosial tilknytning. Det er et "organisasjonsvakuum", og velforeningen kan bli et viktig forum i denne startfasen.

I etablerte boområder, lokalsamfunn og tettsteder blir velforeninger etablert når innbyggerne har behov for å løse bestemte oppgaver, ønsker å bedre det sosiale miljøet eller står ovenfor større utfordringer – både i byområder og på landsbygda. Velforeninger stiftes også for å kjempe for sin sak i forbindelse med vedtak eller planer – som for eksempel vei- og trafikplaner, nedleggelse av skoler osv. Det bør også nevnes at velforeninger som har vært "sovende" i mange år, vekkes til live igjen når lokalsamfunnet står ovenfor en utfordring eller en trussel.

8. Hvorfor en områderettet organisasjon?

Grunnen til at det dannes velforeninger i boområder og ikke gjennom for eksempel lokale partilag, næringsorganisasjoner eller andre frivillige organisasjonsformer, er at de har ansvar og interesser knyttet til et geografisk område og kan da i prinsippet ta opp alle saker som berører dette området. De blir generelle, fremfor å hevde rene særinteresser. Velforeninger er partipolitisk nøytrale og får et verdi- og interessenøytralt innhold.

9. Velforeninger internasjonalt

Flere velforeninger retter blikket ut over egne grenser og inngår samarbeid med lokalsamfunn i andre land, i form av vennskapslandsbyer og bygder. I slike fora diskuterer man felles oppgaver og nyttiggjør seg av hverandres erfaringer. Velforeninger har også engasjert seg i det internasjonale arbeidet med å skape bærekraftige lokalsamfunn. Enkelte har også involvert seg i nord-sør samarbeid.

10. Hedrer den frivillige innsatsen

Ved å utgi en rekke priser retter Norges Velforbund søkelyset på den enorme frivillige innsatsen som legges ned og som er av helt avgjørende betydning for at lokalsamfunn og nærmiljø skal kunne fungere.

- **Årets Ildsjel** gis til den personen som har utmerket seg som spesielt engasjert i arbeidet i sin velforening over lengre tid, eller ved å utvise stor iver og entusiasme i enkeltsaker av betydning for nærmiljøet.

- **Årets Budstikke** gis til den foreningen som gjennom et år har laget den beste velavisen/hjemmesiden, som gjennom tekst, bilder og layout har som den viktige oppgaven å formidle informasjon om små og store viktige saker i lokalmiljøet.

- **Den Gyldne Piasava** gis til den kommunen som i løpet av et år på en forbilledlig måte har profilert tilretteleggelsen av samarbeidet mellom velforeninger og andre og kommunen – for å fremme trivsel, tilhørighet og trygghet i nærmiljøet.

Vel sagt om velbevegelsen

"Landets velforeninger er kommunenes største ressurs. Velforeninger og deres synspunkter er selve kraften i utviklingen av nærmiljøet. Når kommunene nå får myndighet og oppgaver innen miljøpolitikken, vil de bli avhengige av, og må spille på lag med sine egne innbyggere. De må ut til lokalbefolkningen – først og fremst VELFORENINGENE – for å spørre om hva som skjer. Det er nettopp hver enkelt velforening som kan sette dagsordenen og si hva som må prioriteres"

Stein Lier-Hansen, Uttalt som Statssekretær Miljøverndepartementet

"Velforeningenes posisjon i lokalmiljøet kan gi politikk og planlegging et bedre beslutningsgrunnlag og økt legitimitet"

Terje Aarsand, Uttalt som LA-21 Koordinator Hordaland

"Jevnaker kommune har gjort seg avhengige av velforeninger i forbindelse med lekeplasser. De gjør jobben for oss ved å holde lekeplassene ved like. Vi slipper å ansette folk"

Unn B. Nilsen, Fritidsleder Jevnaker Kommune

"Alle som er opptatt av miljøvern er avhengig av respons i nærmiljøet. Miljøbevegelsen er deg og meg. Det beste beviset på det er min velforening"

Dag Endal, Uttalt som daglig leder Miljøheimevernet

"Velforeninger skaper rammer for trygghet i nærmiljøet – og kan gjøre politiets arbeid lettere"

Odd Einar Dørum, Justisminister

"Lokal kriminaletterretning vil bli styrket ved større nærhet til befolkningen – og færre vil bli offer for kriminalitet. Derfor er det av uvurderlig betydning at Norges Velforbund og dets medlemmer nå blir en samarbeidspartner"

Yngvar M. Arnli, Daglig leder Stiftelsen Nabohjelp/Stasjonsmester Vågsbygd Politistasjon

"Norges Velforbund, velforeninger – ja hele velbevegelsen – er en av de organisasjonene som har gjort den viktigste innsatsen for å få LA 21 arbeidet på banen. Det er så viktig at velbevegelsen satser på LA 21 – fordi den er så omfattende, har så mange lokale medlemmer og et stort nedslagsfelt"

Mads B. Nakkerud, Informasjonsleder Stiftelsen Idèbanken

"Velforeningene er limet i lokalsamfunnet"

Håkon Lorentzen, Forskningsleder Institutt for Samfunnsforskning

Norges Velforbund (NVF) ble stiftet i 1974 og er en interesse- og serviceorganisasjon for beboerorganisasjoner i Norge. Forbundet er en partipolitisk uavhengig, landsomfattende sammenslutning av velforeninger og deres fellesutvalg. Formålet er å støtte opp om initiativ og innsats fra beboere i by- og bygd.

Nedre Vollgt. 5-7, 0158 Oslo
Tlf: 22 82 84 80 - Faks: 22 82 84 81
e-mail: post.nvf@velforbundet.no
Internett: www.velnett.no